

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

12'2021

**Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове фахове видання
«Юридичний науковий
електронний журнал»**

№ 12, 2021

**На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1)
журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук
(081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

**Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.**

**Запорізький національний університет
Запоріжжя 2021**

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломось Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент;

Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);

Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;

Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;

Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;

Верлос Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент;

Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);

Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;

Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;

Демидова Ірина Андріївна – кандидат юридичних наук, доцент (Республіка Білорусь);

Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;

Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;

Дугенець Олександр Сергійович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);

Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;

Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);

Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;

Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;

Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;

Сильченко Микола Володимирович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Білорусь);

Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;

Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;

Тернушак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;

Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);

Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;

Шарая Анна Анатоліївна – кандидат юридичних наук.

***Рекомендовано до опублікування вченою радою
Запорізького національного університету,
протокол № 6 від 21.12.2021 р.***

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Богачова Л.Л., Шулепова О.О. ОГЛЯД ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	16
Васильєв Є.О. СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЛІТЕРАТУРНІ ТА ХУДОЖНІ ТВОРИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ....	21
Глинаний І.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ.....	28
Грінченко К.О. ВОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В УКРАЇНІ У 1960-Х РОКАХ.....	31
Кіяшко Ю.М. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ» ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	37
Маложон О.І. ЧЕТВЕРТЕ ПОКОЛІННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ СУЧАСНОСТІ.....	41
Мисак О.І., Олійник О.М., Ваколюк Г.М. ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ОДНОГО З ЇЇ ВИДІВ.....	45
Слюсар К.С. ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АТО/ООС.....	49

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Байрачна Л.К., Тільна К.С. ЕВОЛЮЦІЯ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ПРАВА НА ЖИТТЯ.....	53
Булачек В.Р. ЗМІСТ ЗАКОННОСТІ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.....	58
Воронов Д.О. ЩОДО СУТНОСТІ РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....	62
Іващенко Д.Ю. ДО ПИТАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АСПЕКТІ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	66
Каліман М.Р. НАПРЯМИ СПРИЯННЯ ГЕНДЕРНІЙ РІВНОСТІ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	70
Мандзюк В.І. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У РЕЛІГІЙНІЙ СФЕРІ.....	73
Остапенко О.Г. БІПАТРИЗМ: УКРАЇНСЬКИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	76
Свистунова О.В. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	80
Тарасевич Т.Ю. ПОНЯТТЯ Й ВИДИ СОМАТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	83
Чемсак Ю.В. ВИБОРЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН.....	86
Чистокотлий Я.В. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ТА РАДИ МІНІСТРІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	90
Шебаніц Д.М., Дресвяннікова В.Д. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ.....	96
Шевченко А.Є., Кудін С.В., Авсеєвич В.П., Сердюк І.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	99

РОЗДІЛ 3**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

Алексєєнко І.Г., Стасюк О.М. ЩОДО РОЗПОДІЛУ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ АВТОРОМ ТА РОБОТОДАВЦЕМ НА СЛУЖБОВІ ТВОРИ.....	103
Begova T.I. ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS AN OBJECT OF LEGAL RELATIONS.....	108
Блінова Г.О., Потіп М.М. ТАЄМНИЦЯ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ: ЗМІСТ ТА ЗАХИСТ.....	112
Гордієнко Т.О. ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ.....	117
Грибачова І.П., Соколенко О.П. ЕЛЕКТРОННІ ПРАВОЧИНИ.....	121
Дяченко С.В., Крива І.В. ВІДКЛАДЕННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ СУДОМ У КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАТЯГУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	124
Жушман М.В., Острогляд Д.А., Чернявська Д.С., Целиковська О.А. МЕДІАЦІЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	128
Карпенко Р.В., Кльова В.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ШЛЮБУ, УСКЛАДНЕНОГО ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ.....	131
Кацюба К.В., Бут Я.О. ВИДИ РОЗПОРЯДЖЕНЬ МАЙНОМ НА ВИПАДОК СМЕРТІ В УКРАЇНІ.....	134
Лисюк А.О., Нікіта Д.Р. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОДІЯННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ЮРИДИЧНІЙ ОСОБІ.....	137
Локтєва-Маклашова Н.В., Ярошенко Б.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРІВ КУПВЛІ-ПРОДАЖУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	140
Панаїд Я.І. БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРАВА НА ДОСТУП ДО СУДУ.....	143
Чусько В.І., Лобур О.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	149
Чупрун Є.В. ІМУНІТЕТИ СВІДКА У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.....	152
Якубівський І.Є. ПРАВО НА КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ: СУБ'ЄКТИ Й ПІДСТАВА НАБУТТЯ.....	157

РОЗДІЛ 4**ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО,
ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО**

Заярний О.А. ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ПРИВАТНИХ ОСІБ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ СПОРІВ.....	161
Криштак І.В. ВИДИ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ.....	164
Минюк О.Ю., Бенескул А.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ.....	167
Минюк О.Ю., Сокол В.О. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ АРБІТРАЖУ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ.....	170
Поклонська О.Ю. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ.....	172
Щербакова Н.В. СКЛАДНІ РЕОРГАНІЗАЦІЙНІ КОНСТРУКЦІЇ <i>MUST HAVE</i> В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	175

РОЗДІЛ 5**ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Галкіна Н.М. ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....	180
--	-----

Кисельова О.І., Малєєв М.О. ОКРЕМІ НЕДОЛІКИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД РОБОТИ ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ ЩЕПЛЕННЯ ПРОТИ COVID-19.....	184
Наливко Н.В., Пузанова Г.Й. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МОРЯКІВ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	187
Середа О.Г., Храпська А.О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-2019.....	191
Шлапко Т.В., Глущенко Н.В., Рєпін Д.А. СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ ІЗ ЗАЛЕЖНІСТЮ ВІД ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН.....	194

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Задихайло Д.Д., Рижкова Ю.А., Більченко А.Г. ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ПЕРСПЕКТИВНІ СФЕРИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ (ПРАВОВИЙ АСПЕКТ).....	198
Лозо О.В., Гавриленко К.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КЛІМАТУ В УКРАЇНІ.....	203
Марич Х.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ І РЕСУРСІВ У РЕКРЕАЦІЙНИХ ЦІЛЯХ.....	206
Томляк Т.С., Єдинач В.В. ОРЕНДНІ ВІДНОСИНИ ПІСЛЯ ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ.....	209
Трегуб О.А. ПЕРСПЕКТИВИ ПОСИЛЕННЯ ВИМОГ ЩОДО СТАЛОСТІ БІОПАЛИВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	213
Хлистік М.А. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ.....	217

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Бевз С.І., Пороховата Є.О., Висоцька А.А. ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ.....	222
Битяк О.В. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЗАФІКСОВАНІ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ.....	226
Буцьких Д.О. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ТА ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	231
Воронятніков О.О. ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ СФЕРОЮ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ.....	235
Зеленська І.М., Сучкова А.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ СЛУЖБОЮ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПОВНОВАЖЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПЕРЕБУВАННЯМ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	238
Зименко О.В. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СТАРОСТИ ЯК ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	244
Іванський А.Й. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО ВНЕСЕННЯ І РОЗГЛЯДУ АДВОКАТСЬКОГО ЗАПИТУ.....	248
Ілюшик О.М., Дідик Н.І. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ІНФОРМАЦІЙНУ БЕЗПЕКУ.....	252
Кейдалюк В.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА СУСПІЛЬСТВА.....	257
Кізілова К.О., Нямцу А.О., Чечкіна К.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ.....	262

Колісник А.С. СПЕЦІАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВИ В СЕКТОРІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	265
Красавцев А.І. АДМІНІСТРАТИВНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	269
Курінний Є.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ НАГОРОДЖЕННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ В УКРАЇНІ.....	273
Маслова Я.І. АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА: ДІАЛЕКТИЧНІСТЬ ЗМІСТУ ТА ПРОЦЕДУРИ.....	278
Миргород-Карпова В.В., Ільченко Б.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАПУСК БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ.....	281
Мота А.Ф., Демчик Н.П., Масловський О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНУ ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	285
Нечитайло В.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	288
Омельченко А.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОРДОННИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	290
Онопрієнко С.Г. ПОЛІВЕКТОРНІСТЬ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	293
Остапенко І.О. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНІ: ФІНАНСОВО-БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ.....	296
Повидиш В.В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБОРОННОГО ЗАМОВЛЕННЯ (ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ).....	299
Правдюк А.Л. КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....	303
Савіцька В.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	306
Солнцева Х.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ БАЛТІЇ: ЛИТВИ, ЛАТВІЇ, ЕСТОНІЇ.....	309
Ткаля О.В. ЩОДО ПРОБЛЕМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ КРИЗИ У СВІТІ.....	312
Філіпенко А.С. КОНТРОЛЬ І СУМІЖНІ КАТЕГОРІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ.....	315
Шатохін В.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	319

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Бахуринська О.О. ВПЛИВ КОНЦЕПЦІЇ «ЗМІШАНОЇ» ФОРМИ ВИНИ НА ЗМІСТ ВИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ, ПЕРЕДБАЧЕНОМУ СТ. 271 КК УКРАЇНИ.....	323
Бохенко В.М. КРИМІНОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТ.....	327
Василенко Ю.В. ЗАСОБИ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	331
Гребенькова М.С. НАЛЕЖНІСТЬ І ДОПУСТИМІСТЬ ЕЛЕКТРОННИХ ВІДОБРАЖЕНЬ ЯК ДЖЕРЕЛ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	335
Гуртієва Л.М., Лукашкіна Т.В. ДЕЯКІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	339
Ковтун В.В. КРИПТОВАЛЮТА VS КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО.....	345
Кончаковська В.В., Макарова О.В., Карнаух А.А. НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СМАРТФОНІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В НЕПОВНОЛІТНІХ.....	348

Пивоваров В.В., Бабійчук В.С., Бевза Д.О. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯВИЩА КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ.....	351
Погребна К.Ф. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР.....	356
Сизоненко А.С. ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНОГО ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	359

РОЗДІЛ 9 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Бутирська І.А. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	363
Віщук О.В. ПРАВОВА ПРИРОДА ВИДАЧІ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНILI КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ (ЕКСТРАДИЦІЇ).....	366
Волоско І.Р. РЕФОРМУВАННЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ.....	369
Дунаєва Т.Є. РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	373
Жукова В.І. ПРОЦЕСУАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ ДЕТЕКТИВІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ З ПОДАТКОВИМИ ОРГАНАМИ.....	377
Жукова Є.О. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ПРАВОВА ЦІННІСТЬ.....	381
Льченко О.В., Мурач Д.В. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАЄМНИЦІ СПІЛКУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	384
Карась М.В. ТИПОВІ СЛІДИ ЗІВАЛТУВАННЯ.....	389
Мамедова Л.Ш. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КІБЕРЗЛОЧИНІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	392
Рогатинська Н.З., Захарків Д.М. ДОТРИМАННЯ РОЗУМНИХ СТРОКІВ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	396
Сіренко О.В., Ігнатів Н.О. КОНКУРЕНЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ НА ПРИКЛАДІ БОРОТЬБИ З НАРКОЗЛОЧИННІСТЮ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ.....	399

РОЗДІЛ 10 СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Миргород-Карпова В.В., Мурач Д.В. ПРАВОВІ ПРОГАЛИНИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	403
Розсоха К.О. АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	408

РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Волченко Н.В., Даценко Ю.Ю. ВИЗНАННЯ ДЕРЖАВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.....	411
Демчик О.В., Мірошник В.О., Бойчук Д.С. ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	415
Доценко Р.А., Маринів І.І. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЙ УСНОГО ДОГОВОРУ ТА ОДНОСТОРОННЬОЇ ЗАЯВИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	418
Замула А.Ю., Хоружа А.І. НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК І ШЛЯХИ ЇХНЬОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	422

Марков К.А., Свистунова А.В. ЗАХИСТ ПОРАНЕНИХ, ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ І ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	426
Tytarenko M.O. RIGHT TO INFORMATION AS A MEANS TO EXECUTE THE FREEDOM OF EXPRESSION: ECHR CASES.....	430
Tsuvina A.A. UK-EU PERSONAL DATA TRANSFERS: PAST, PRESENT AND THE FUTURE.....	433
Чаус Ю.В. ЗАХИСТ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАСТІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ).....	436

КОНКУРЕНЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ НА ПРИКЛАДІ БОРОТЬБИ З НАРКОЗЛОЧИННІСТЮ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ

RIVALRY OF LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES ON THE EXAMPLE OF THE FIGHT AGAINST DRUG CRIME: THE EXPERIENCE OF UKRAINE AND THE WORLD

Сіренко О.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінальної юстиції
Державний податковий університет

Ігнатів Н.О., студент II курсу магістратури
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

У статті висвітлено явище міжвідомчої конкуренції органів досудового розслідування й органів, що проводять оперативно-розшукову діяльність. Розглянуто причини, сучасний стан і наслідки внутрішніх конфліктів суб'єктів правоохоронної діяльності на прикладі вітчизняної системи протидії наркозлочинності. Проаналізовано наявні та потенційні проблеми щодо організації діяльності правоохоронних органів і надано відповідні рекомендації щодо їх усунення, а також відображено шляхи вдосконалення й оптимізації чинної системи органів досудового розслідування. Авторами досліджено діяльність вітчизняних і закордонних правоохоронних органів у сфері протидії незаконній торгівлі та виробництва наркотиками й відображено проблеми, з якими стикаються співробітники правоохоронних структур під час взаємодії та співробітництва зі своїми колегами з інших відомств. Актуалізується питання вдосконалення вітчизняної правоохоронної системи й системи контролю за діяльністю органів слідства та суб'єктів оперативно-розшукової діяльності. Розкрито важливість ролі прокуратури щодо контролю й забезпечення законності у сфері правоохоронної діяльності до світових стандартів. Автори звертають увагу на необхідність удосконалення системи контролю з боку Президента України, Верховної Ради України й органів виконавчої влади щодо недопущення конфліктів між правоохоронними органами під час виконання останніми своїх обов'язків з забезпечення принципу верховенства права під час здійснення досудового розслідування. Зазначається, що на сучасному етапі реформування правоохоронної системи доцільно чітко розмежувати компетенцію різних правоохоронних органів, задля уникнення міжвідомчих конфліктів та оптимізації їхньої діяльності. Важливим для досягнення зазначених цілей є створення, з огляду на досвід провідних країн світу, сучасної й надійної системи «стримувань і противаг», яка дасть змогу в майбутньому уникнути конкуренції між органами досудового розслідування. Пропонується законодавчо закріпити розмежування компетенції правоохоронних органів щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності й проведення досудового розслідування шляхом унесення відповідних змін у профільні нормативно-правові акти й робиться висновок, що необхідним кроком задля забезпечення ефективної діяльності кримінальної юстиції в Україні необхідним є зосередження уваги на підготовці кваліфікованих кадрів для правоохоронної системи, боротьба з корупцією та оптимізація системи контролю за слідчою й оперативно-розшуковою діяльністю шляхом використання досвіду інших країн світу.

Ключові слова: досудове розслідування, правоохоронні органи, оперативно-розшукова діяльність, кримінальна юстиція, підслідність, реформування, міжвідомчі конфлікти, конкуренція між державними інститутами.

The article highlights the phenomenon of interdepartmental competition between pre-trial investigation bodies and bodies conducting operational and investigative activities. The causes, current state and consequences of internal conflicts of law enforcement agencies on the example of the domestic system of combating drug crime are considered. Existing and potential problems in organizing the activities of law enforcement agencies are analyzed and relevant recommendations for their elimination are provided, as well as ways to improve and optimize the existing system of pre-trial investigation bodies. The authors study the activities of domestic and foreign law enforcement agencies in combating drug trafficking and production and reflect the problems faced by law enforcement officers in interaction and cooperation with their colleagues from other agencies. The article highlights the issue of improving the domestic law enforcement system and the system of control over the activities of investigative bodies and operational and investigative activities. The importance of the role of the prosecutor's office in controlling and ensuring the rule of law in the field of law enforcement to world standards is revealed. The authors draw attention to the need to improve the system of control by the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine and the executive branch to prevent conflicts between law enforcement agencies in the performance of their duties to ensure the rule of law during pre-trial investigation. The article notes that at the present stage of reforming the law enforcement system, it is advisable to clearly delineate the competence of different law enforcement agencies in order to avoid interdepartmental conflicts and optimize their activities. It is important to achieve these goals to create, taking into account the experience of the world's leading countries, a modern and reliable system of checks and balances, which will avoid future competition between pre-trial investigation bodies. The article proposes to legislate the delimitation of the competence of law enforcement agencies to carry out operational and investigative activities and pre-trial investigation, by making appropriate changes to the relevant regulations and concludes that a necessary step to ensure the effective operation of criminal justice in Ukraine is to focus on training qualified personnel for the law enforcement system, combating corruption and optimizing the system of control over investigative and operational activities by using experience other countries.

Key words: criminal investigation, law enforcement agencies, operational and investigative activities, criminal justice, jurisdiction, reforming, interdepartmental conflicts, competition between state institutions.

Одним із пріоритетів сучасної державної політики України є вдосконалення системи захисту держави та суспільства, що зумовлює актуальність досліджень щодо аналізу й удосконалення механізмів забезпечення національної безпеки, у якій провідну роль відіграють органи, діяльність яких спрямована на виявлення, припинення, розслідування та профілактику злочинності.

Сьогодні однією з найбільш серйозних загроз для всього світу є наркозлочинність. Сучасні глобалізаційні процеси створюють сприятливе середовище для розвитку й посилення транснаціональних кримінальних угруповань, діяльність яких підтримує політичну й економічну стабільність, сприяє деградації суспільства та суспільно-політичних інституцій.

У більшості країн світу, у структурі правоохоронних органів держави створені структурні підрозділи, які займаються профілактикою та протидією наркозлочинності [10, с. 63]. Найчастіше такими органами є відповідні департаменти або інші види структурних підрозділів поліції й органів безпеки. Так, в Україні в структурі кримінальної поліції Національної поліції існує Департамент боротьби з наркозлочинністю, а в структурі Служби безпеки України функціонує Головне управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю. Однак у деяких країнах через різні причини між суб'єктами боротьби зі злочинністю виникають взаємні протиріччя, що стають однією з причин зниження

ефективності ведення слідчої та оперативно-розшукової діяльності.

Конкуренція між різними органами державної влади, що діють у суміжних сферах діяльності, є доволі розповсюдженим явищем. Зазначене явище створює серйозні проблеми для держави та суспільства. Особливо проблемною є ситуація, коли правоохоронні органи починають конкурувати один із одним і спрямовувати свою діяльність на мінімізацію ефективності іншої правоохоронної структури, що в результаті знижує результативність роботи обох організацій і створює антагонізм між органами державної влади, що також негативно впливає на поточну результативність слідчих та оперативно-розшукових заходів, збільшує корупційні ризики, а також завдає шкоди іміджу країни й зазначених органів.

Особливості боротьби з транснаціональною злочинністю, особливо з незаконною торгівлею наркотиками, полягають у необхідності кооперації різних правоохоронних і силових відомств країни, а іноді й декількох держав. Зазначений фактор зумовлює необхідність усунення протиріч і випадків конкуренції між усіма суб'єктами протидії злочинності задля проведення ефективної кооперації під час проведення досудових розслідувань та оперативно-розшукових заходів [8, с. 295].

Сьогодні в Україні діє п'ять органів, на які покладено функції слідства, вичерпний перелік яких наведено в ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Так, органами досудового розслідування, відповідно до КПК України, є органи, що здійснюють дізнання й досудове слідство, а саме:

- Національна поліція України;
- Служба безпеки України;
- Бюро економічної безпеки України;
- Державне бюро розслідувань;
- Національне антикорупційне бюро України.

Зазначена вище стаття визначає перелік злочинів, які віднесені до підсудності того чи іншого органу. Так, розслідування фактично всіх правопорушень, передбачених розділом XIII (кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення) Кримінального кодексу України (далі – КК України), віднесені до повноважень Національної поліції України, окрім контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК України), яка віднесена до компетенції Служби безпеки України. Однак на практиці існують ситуації, коли суб'єктом вчинення того чи іншого злочину є особа, яка, відповідно до свого юридичного статусу, належить до осіб, правопорушення яких за предметною підсудністю знаходяться у віданні Державного бюро розслідувань, а у випадку наявності факту отримання цією особою неправомірної винагороди – Національного антикорупційного бюро України [1].

Згідно зі своїми кримінологічними ознаками, наркозлочинність (наркобізнес) є такою формою злочинності, яка може створювати ризикові ситуації щодо залучення в цю діяльність (у різних формах) недобросовісних осіб серед державних службовців, співробітників правоохоронних органів та інших суб'єктів державної влади на особливо відповідальних посадах [11, с. 37]. Зазначений фактор зумовлює складність розслідування випадків наркозлочинності, оскільки наявність окремих обставин може кардинально змінити поточний стан досудового розслідування й викликає необхідність зміни органу досудового розслідування відповідно до правил підслідності, що також створює небезпеку міжвідомчих конфліктів і випадків конкуренції, у які можуть бути залучено щонайменше чотири з п'яти органів досудового розслідування [7, с. 29].

Провідну роль у недопущенні та припиненні міжвідомчих конфліктів у більшості країн світу відіграє інсти-

тут прокуратури. В Україні, відповідно до Закону України «Про Прокуратуру», на Прокуратуру України покладено завдання з підтримання державного обвинувачення в суді, представництва інтересів громадянина або держави в суді, а також здійснення нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство [2].

Під наглядом за додержанням законів слідчими й оперативно-розшуковими органами вчені розуміють спосіб забезпечення законності в діяльності слідчих підрозділів, забезпечення функціонування органів прокуратури, а також комплекс здійснюваних нею повноважень, дій і заходів зі спостереження, виявлення випадків і запобігання випадкам недодержання законодавства під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням [9, с. 116].

Так, відповідно до норм ст. 216 КПК України, прокурору прямо надані повноваження щодо уникнення конкуренції між правоохоронними органами, коли під час досудового розслідування встановлено інші кримінальні правопорушення, що учинені особою, щодо якої ведеться досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані з кримінальними правопорушеннями, учиненими особою, щодо якої ведеться досудове розслідування, і які не підслідні тому органу, який здійснює в кримінальному провадженні досудове розслідування, у разі неможливості відокремлення цих матеріалів в окреме провадження прокурор самостійно своєю постановою визначає підслідність усіх цих кримінальних правопорушень. Варто зазначити, що в цьому випадку важливим питанням також залишається недопущення помилок з боку прокурора, оскільки це може призвести до виправдувального вироку або скасування обвинувального вироку у випадках, коли винність особи була повністю доведена [6, с. 10].

Проблемним питанням залишається відносно низький рівень пристосованості вітчизняної прокуратури до нових змін у законодавстві. Відсутність закріплення детальної регламентації щодо форм і засобів реалізації прокурорського контролю також є перешкодою для ефективної діяльності прокуратури як органу процесуального керівництва.

Оперативно-розшукова діяльність визначається як пошук і фіксація фактичних даних про протиправні дії окремих осіб і груп, відповідальність за які передбачена КК України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень і в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства й держави. Оперативно-розшукова діяльність здійснюється більш широким колом суб'єктів ніж слідча діяльність. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» установлює вичерпний перелік органів, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність [3]. Так, окрім вище згаданих п'ятих органів, що мають повноваження проводити досудове розслідування, відповідно до наданих Законом повноважень, до оперативно-розшукових органів відносяться:

- Служба зовнішньої розвідки України;
- Державна прикордонна служба України;
- Управління державної охорони;
- органи й установи Державної кримінально-виконавчої служби України;
- розвідувальний орган Міністерства оборони України.

Відповідно до своїх функціональних обов'язків і сфери діяльності, серед вищезазначених органів провідну роль у боротьбі з наркозлочинністю, у тому числі в рамках міжнародного співробітництва, відіграють Національна поліція України, Служба безпеки України та Державна прикордонна служба України, яка, відповідно до Закону України «Про Державну прикордонну службу України», здійснює функції з виявлення причин та умов, що призводять до порушень законодавства про державний кордон

України, ужиття в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення [4].

Важливо також зазначити, що, згідно із Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», до органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, відносять органи доходів і зборів та органи державного фінансового контролю. Так, Державна митна служба України може бути суб'єктом боротьби з наркозлочинністю, однак відсутність достатньої правової регламентації та контролю з боку інституту прокуратури й суду створює проблеми та ризики, пов'язані з участю цього органу в такій діяльності [5].

Проблемним питанням також є суперництво й конкуренція між правоохоронними органами в площині оперативно-розшукової діяльності. Зазначена тенденція є характерною для більшості країн світу, а не тільки для України. На нашу думку, доцільно дослідити подібні проблеми в інших країнах, у тому числі витоки цих проблем, запропоновані методи вирішення й ефективність цих методів.

Деякі країни, у яких проблема незаконного обігу наркотиків стала однією з основних загроз національній економіці та суспільству, створюють профільні правоохоронні органи, завданням яких є виключно боротьба з наркозлочинністю й контроль за обігом наркотиків. Це такі країни, у яких наркобізнес і наркотрафік має великі та загрозливі масштаби. Першою країною, що створила подібний державний орган, була Великобританія, яка в 1934 році заснувала Інспекцію з наркотиків у складі Хоум Офісу, що ліквідована у 2007 році під час реформування правоохоронних органів в Англії та Уельсі. Найбільшим і найвідомішим правоохоронним органом у сфері боротьби з наркозлочинністю є Управління боротьби з наркотиками США.

Більшість сучасних профільних (антинаркотичних) правоохоронних органів утворено із застосуванням досвіду УБН і мають подібну до неї структуру. Так, у країнах зі «складними системами» правоохоронних органів – в Індії та Бангладеш – створено Бюро контролю за наркотиками й Департамент наркоконтролю відповідно. В Ісламській Республіці Іран також існує складна система поліції та правоохоронних органів, у рамках якої існує спеціальна антинаркотична поліція, що створена у зв'язку зі збільшенням загрози наркотрафіку з Афганістану [15, с. 280].

На Філіппінах і Сінгапурі також існують профільні правоохоронні структури, діяльність яких відрізняється жорстким підходом до припинення та профілактики правопорушень. В Ізраїлі функціонує Національне управління з боротьби з наркотиками та алкоголем, що знаходиться в підпорядкуванні Міністерства з справ розвитку й зміцнення громад Ізраїлю. Цей орган поєднує функції вітчизняної Держлікслужби, УБН, а також має частину функцій, що в Україні традиційно здійснюють Мінсоцполітики, МОЗ та МОН, – антинаркотична пропаганда (особливо в навчальних закладах) і реалізація реабілітаційних програм наркозалежних осіб [14, с. 8].

У більшості країн світу функції органу з боротьби з наркозлочинністю здійснюють національні поліцейські органи й центральні органи з розслідування правопорушень, що створені за типом Федерального бюро розслідування США.

У Сполучених Штатах Америки існує складна система правоохоронних органів, а проводити розслідування різні структури мають право тільки у своїй сфері, на окремо визначеній території або щодо окремих категорій осіб.

Управління боротьби з наркотиками (Drug Enforcement Administration, DEA (далі – УБН)) є правоохоронним органом, що знаходиться в підпорядкуванні Міністер-

ства юстиції США, діяльність якого спрявлена на виявлення та припинення наркотрафіку, боротьбу з торгівлею та виробництвом наркотиків. У діяльності УБН співпрацює з іншими правоохоронними органами, зокрема з ФБР, міграційною службою та місцевою поліцією. У 90-х роках міжвідомчі стосунки ФБР та УБН знаходилися в кризовому стані, були непоодинокі випадки відмови від співробітництва між цими організаціями, про що свідчить спеціальна доповідь голові комісії з урядових справ Сенату США 1990 року [12, с. 9].

Подібна ситуація за участю ФБР та інших правоохоронних органів (передусім АТФ) спостерігається й сьогодні, про що неодноразово натякають засоби масової інформації, однак кількість таких випадків за участі УБН стає меншою [13]. Однією з основних причин цих міжвідомчих конфліктів, на нашу думку, є непоодинокі випадки перетину юрисдикцій органів, зверхнє ставлення ФБР до інших правоохоронних органів, а також наявність своєрідної боротьби за бюджетні асигнування з боку уряду в рамках одного міністерства. Уряд США неодноразово намагався припинити ці конфлікти, а в 90-х роках йшла мова про об'єднання всіх правоохоронних органів Міністерства юстиції США в єдиний орган, однак на заваді стала нарковійна в Мексиці.

Сьогодні УБН та ФБР в оперативній роботі все частіше співпрацюють з іноземними правоохоронними структурами, що вимагає підтримання відповідного професійного іміджу й недопущення випадків суперництва та порушення субординації. Також змінилося ставлення суспільства до правоохоронних органів, громадянське суспільство відіграє важливу роль щодо своєрідного стримування співробітників силових відомств від недобросовісних дій під час виконання ними професійних обов'язків. Ми вважаємо, що саме ці фактори в сукупності з адекватним перерозподілом бюджету, функціонуванням належної системи стримувань і противаг з боку вищих відомств і прокуратури, а також оптимізації й удосконалення законодавства про правоохоронну діяльність дадуть змогу зменшити кількість випадків міжвідомчої конкуренції та мінімізувати конфлікти між різними силовими відомствами.

Застосування досвіду інших країн в Україні щодо уникнення міжвідомчих конфліктів у правоохоронній сфері може дати змогу ефективно протидіяти цьому явищу. Основними напрямками, у яких потрібно працювати, на нашу думку, є більш чітка законодавча регламентація, у зв'язку з чим ми вважаємо за потрібним внесення змін у Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» щодо уточнення повноважень і сфери діяльності кожного конкретного органу, узгодження інших законодавчих актів, що стосуються протидії різним формам злочинності, з вищезазначеним Законом.

Важливим кроком також є посилення контролю за діяльністю слідчих органів під час здійснення ними досудового розслідування з боку прокуратури. Звертаємо увагу на необхідності створення державного й незалежного від суб'єктів слідчої й оперативно-розшукової діяльності контролюючого органу, який мав би повноваження припиняти конфлікти інтересів між правоохоронними структурами, не втручаючись у їхню діяльність. Цей орган можна створити при Президентові України, при Верховній Раді України або при РНБО. Ми вважаємо також доцільним розширення повноважень слідчого судді щодо здійснення контролю законності дій з боку органу досудового розслідування й із боку прокуратури. Також важливим питанням щодо забезпечення ефективності запропонованих методів залишається належна підготовка кадрів органів кримінальної юстиції й боротьба з корупцією в правоохоронній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс : Закон України від 13.04.2012, редакція від 25.11.2021 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014, редакція від 11.07.2021 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
4. Про державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>.
5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.
6. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за травень 2021 року / упоряд. заступник Голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, канд. юрид. наук В.В. Щепоткіна, правове управління (III) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2021. 55 с.
7. Бондаренко О.С. Способи взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії легалізації корупційних доходів. *Правові новели*. 2021. № 14. С. 26–32. URL: <https://doi.org/10.32847/ln.2021.14.04>.
8. Віткова В.С. Питання взаємодії державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами в Україні. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 294–297.
9. Калатур М.В. Особливості здійснення контролю наглядом за діяльністю слідчих органів. *Підприємництво, господарство і право. Серія «Адміністративне право і процес»*. 2020. № 10. С. 111–116. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.10.19>.
10. Климчук І.М. Концептуальні підходи, спрямовані на запобігання поширенню наркозлочинності. *Актуальні проблеми держави і права* : збірник наук. праць / редкол. : Г.І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Вип. 83. Одеса : Гельветика, 2019. С. 61–68.
11. Малоголова О. Досвід і сучасний стан протидії наркозлочинності в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 116. С. 31–39. URL: <https://doi.org/10.33270/01201163.31>.
12. Coordination Between DEA and the FBI actual report. Justice department, Report to the Chairman, Committee on Governmental Affairs, U.S. Senate. GAO/GGD-90-59. United States General Accounting Office Washington, D.C. 20648. 22 p. URL: <https://www.gao.gov/assets/ggd-90-59.pdf>.
13. Andrew Grossman. FBI Agents Say Rivals Encroach on Their Turf. *The Wall Street Journal*. 2014. August 26. URL: <http://online.wsj.com/articles/fbi-agentssay-rivals-encroach-on-their-turf-1409095148>.
14. Bonny-Noach H. The evolution of Israeli public policy for drug-using backpackers. *Isr J Health Policy Res*. 2018. № 7. URL: <https://doi.org/10.1186/s13584-018-0223-2>.
15. Maziyar Ghiabi. Maintaining disorder: the micropolitics of drugs policy in Iran. *Third World Quarterly*. 2018. № 39:2. P. 277–297. URL: <https://doi.org/10.1080/01436597.2017.1350818>.